GUD SER

EN SANN BERÄTTELSE

ÖFVERSÄTTNING

AF

K. A. JANSSON.

STOCKHOLM
EDM. JANSE & C:is BOKTRYCKERI, 1894.

I en liten i Würtemberg belägen stad vid namn M. bodde änkan efter en skogvaktare R. samt hennes enda barn, en tjuguårig dotter. En liten pension räckte knappt till uppfyllandet af de oundgängligaste behofven, och Marias flitiga händer, hvilkas fina arbeten vunno afsättning i den närbelägna residensstaden, måste göra sitt bästa, för att värna henne och hennes svaga moder mot nöden. För öfrigt lefde de lyckligt och endräktigt tillsamman, och emedan den aflidne R. var en intelligent och beläst man, hade också hans intagande dotter erhållit ett visst mått af bildning, som var mycket ovanlig för hennes stånd och samhällsställning. Den bästa delen däraf kom likväl från hennes fromma moder, nämligen den fasta, barnsliga tron, hvilken, emedan hon så att säga vuxit upp därmed, bildade grundvalen för hennes hela väsen och förlänade åt henne en kraft, som skulle bevara henne i kommande pröfningar.

Då fadern för tre år sedan afled, blef hans hustru och dotter bortvisade från skogvaktarebostället till det hus i skogskanten, där de nu bebodde. Detta hus hörde till en i ämbetsverket anstäld herr W—s egendom. Denne herr W. var på mödernet en aflägse anförvant till fru M., och han lät henne få taga huset i besittning mot en mycket ringa hyra. Hans enda dotter Johanna, som var ungefär

lika gammal som Maria, hade såsom barn ofta varit på besök i skogvaktarebostället, och de båda små flickorna hade då med hvarandra tillbringat lyckliga dagar i skogen. Ännu rådde en innerlig vänskapsförbindelse dem emellan, och fru W. var ofta den mellanhand, som hjälpte Maria att få sälja sina stick- och syarbeten i residensstaden. Snart skilde dock den olika omgifningen och de olika lefnadsförhållandena de båda barndomsväninnorna allt mer och mer.

Med det fridfulla och flitiga lif de förde, hvilket näppeligen lät någon öfrig önskan inställa sig, hade Maria kanske knappast haft känning af den fullständiga ensligheten och enformigheten i deras tillvaro efter faderns död, så vida ej omständigheter från annat håll tillstött. En ung man, som förut varit i skogvaktarelära hos hennes fader, hade genom sin kvickhet och liflighet varit nyttig och kär för skogvaktaren, ehuru en viss flyktighet och häftighet i karaktären förorsakade, att han ibland försummade sina plikter och gjorde sig skyldig till häftiga utbrott af vrede. Robert B—ky, så var hans namn, var till börden polack. Hans fader — man visste ej rätt hvarifrån han kom och hvarför han kom — hade flyttat in i landet och genom kontrakt öfverlämnat sin son i R—s tjänst, och så hade han åter försvunnit och blifvit så godt som glömd.

För det veka barnet, den lilla Maria, var den svartlockige, kraftige gossen på samma gång en beskyddare och en förskräckelse, då han efter någon bestraffning i uppblossande vrede gaf sitt sinne luft gent emot henne.

Men sedan hon vuxit upp till jungfru och Robert öfver hufvud taget lärt att mera behärska sig, inträdde en viss ridderlighet i stället för den förra hänsynslösa behandlingen. R. hade, sedan den nu tjuguårige ynglingens fader försvunnit, ansett och behandlat honom såsom en son, och då R. dog hade denne fått anställning hos R—s efterträdare. Sina fristunder och alla söndagar tillbringade han dessutom hos fru R. och Maria i deras lilla hem, och det kunde ej förblifva någon hemlighet vare sig för moder eller dotter, hvad det var för en magnet, som drog honom dit. Dock hade denna öfvertygelse mycket olika verkningar. Under det den milda, fromma Maria mötte ynglingens böjelse med innerlig kärlek, syntes hos modern en ända till motvilja stegrad fruktan träda i stället för den forna fördragsamheten; ty den eljes så välvilliga frun hade ändå aldrig kunnat riktigt få hjärta för gossen och ofta förebrått sig själf därför. Nu tänkte hon likväl med ångest på B—kys framtida förening med hennes dotter, och ändå kunde hon icke för henne framhålla någon särskild orsak för sin motvilja. Maria kände allt detta och led däraf. Robert kunde icke häller undgå att märka det, men han sade aldrig något därom, utan fortfor med sitt frieri. Och så ansåg han sig vara säker om flickan.

Så förflöto de tre åren och under tiden blef fru R. allt svagare. Det var något som tärde på hennes lif och hon bar det i bön inför Gud. Vintern var sträng och varade länge, och en plågsam hosta medförde frampå våren en häftig blodstörtning, hvarvid den

efterskickade läkaren betänksamt skakade på hufvudet. Under djup ängslan satt Maria vid sjukbädden hos den älskade modern, hvars svaghet synbarligen tilltog. Hon talade endast föga, men tycktes utkämpa en svår inre strid. Plötsligen frågade hon: "Sade du icke att Robert skulle komma?" "Jo, jag väntar honom för hvarje ögonblick", svarade Maria, och knappast hade hon uttalat orden, förr än steg hördes, hvilka närmade sig huset. Strax därefter öppnades dörren och den unge mannen stod bredvid sin tillämnade brud, förfärad vid anblicken af den döende, som med svårighet reste sig och räckte sin hand emot honom.

"Robert", började hon med svag röst, "Robert, jag måste nu dö och lämna mitt barn utan hjälp och utan skydd i denna onda värld."

"Icke utan hjälp och utan skydd, moder", inföll Robert; "du vet det — eller tviflar du ännu på mig, såsom du alltid gjort?"

"Robert, lofva att hålla henne som din käraste skatt och såsom det bästa du har — lofva det inför Gud, och då skall jag tro dig; ty Gud hör oss — ja, Gud ser!"

"Jag lofvar det", sade Robert, djupt gripen af allvaret och kraften i hennes bön.

Då lade hon hans hand i sitt barns hand, och då de båda föllo på knä vid dödsbädden, lyfte hon sina blickar mot himmelen, rörde läpparne som om hon velat säga något och sjönk tillbaka på hufvudgärden; en blodström forsade ur hennes mun och hjärtat stod stilla; hon var död.

* * *

Vi förbigå nu hvad som tilldrog sig under de närmaste tio åren med de båda unga, hvilkas händer den döende modern sammanlagt. Vi finna dem i ett litet hus, hvars inre just icke kan kallas fattigt och som öfverallt visar, att det i hemmet finnes en ordnande hand. Maria sitter vid spinnrocken och vi känna igen de fina, älskliga dragen med den själfulla blicken; men den röda, blomstrande friskheten har för länge sedan försvunnit och sorgen har plöjt en märkbar fåra i hennes panna. Då slås dörren upp och in stormar en omkring nioårig gosse med tjockt, lockigt hår och blixtrande ögon, och vid första påseende igenkänna vi i honom Roberts son. "Hurra, mamma!" ropar han; "en råbock! Pappa tager hem honom så snart det blir mörkt, och Schmit hämtar honom i morgon."

En till hälften återhållen suck var moderns svar, och så sade hon: "Hur kommer det till, Frans, att du icke är i skolan?" "Emedan pappa sagt till mig och Schmits gosse, Dieter, att vi skulle följa med och hålla vakt. Det var mycket vackrare i skogen än i den kvafva stugan, och —." Modern sköt en spinnrock åt sidan, lade sin hand på gossens arm och sade med mild röst: "Sätt dig en liten stund här, Frans, och läs för mig den vackra berättelsen om Josef. Jag hör den så gärna." Men Frans förblef stående och sade: "Jag måste nu tillbaka till skogen; pappa väntar och Dieter går med sin pappa att kunskapa bland bergen. Vi komma i sällskap hem när det blir mörkt." Och därmed vände han sig om och sprang sin väg.

Fru B—ky såg efter honom, reste sig

därpå sakta från stolen, tog sin moders gamla slitna bibel från bordet och slog upp den 22:dra Psalmen. Det var så tyst omkring henne; men därute rasade höststormen och gång på gång lyftade hon hufvudet och lyssnade. Den tidiga oktoberskymningen inbröt snart, och då hördes steg, som närmade sig huset. Dörren sprang upp och två män och två gossar, hvilka medförde en skjuten råbock, stodo utanför dörren. "Maria, källarnyckeln!" ropade mannen. Hon pekade, utan att säga något, på hyllan, där nyckeln låg, och så begåfvo de sig ned med bytet. Sedan männen gjort någon öfverenskommelse, togo Schmit och hans son afsked och B—ky och Frans inträdde i rummet.

Maria dukade bordet och satte fram aftonmåltiden. Frans började emellertid prata och ville tala om sina skogsäfventyr, men fadern tillsade honom kort och strängt att vara tyst och hade honom att gå till hvila så snart han ätit sig mätt. Därpå tände han sin pipa och sträckte ut sig i en gammal länstol bredvid den soffa, i hvilken Maria tagit plats. Han var ännu mera förändrad än hon; de kraftiga dragen voro gröfre, den spensliga gestalten ännu magrare, ansiktsfärgen rödare och de blixtrande ögonen dystrare. Utan att möta sin hustrus frågande blick, blåste han hastigt ut ett rökmoln och började: "Säg nu blott ut, Maria — det är i strid med din mening, att jag tager det som ingen ger mig och att jag slår mig fram i världen, där hvar och en sörjer för sig själf och — jag hade så när sagt — där djäfvulen sörjer för dem allesamman. Då jag en gång grundligt genom-

pryglade Mattias, den smickraren och kryparen, när han menade att han kunde trampa ned mig, därför att jag var hans underlydande, så hade han tio gånger ärligt förtjänat det både af mig och andra, och det fröjdar mig ännu att tänka därpå; och när nådig herrn gifvit mig afsked därför, så måste jag väl hjälpa mig själf och göra mig tillgodo min rätt till skogen; vi skola väl lefva, jag och du och gossen och den som vi vänta.“

Han tystnade tvärt, ty Maria lade sin hand på hans arm och sade med lugn och saktmod, ehuru med darrande röst: “Jag kan icke gilla det, Robert, jag kan det icke! Du vet mycket väl att din husbonde måste taga tjänsten ifrån dig, då du icke ville foga dig efter hans föreskrifter och uppenbarligen satte dig emot all ordning och disciplin. Det gjorde honom ondt nog att behöfva göra sin fru emot, hvilken, jag vet det, har bedit för oss. Ack, Robert, du är icke sådan du borde vara, och öfver ditt sista företag hvilar ingen välsignelse!“

“Du vet att jag icke tycker om några predikningar“, afbröt han henne häftigt; “och för öfrigt — hvad begriper du af allt det där? Om blott ordning och rätt funnes till i världen, så vore vi de rättmätige herrarne, i stället för att vi nu få släpa och ödmjuka oss — och då ginge det också lättare att arbeta, det kan du tro.“

Maria teg en stund, men så sade hon: “Ett måste jag dock lägga dig på hjärtat, Robert! Om du ännu älskar mig och om jag ännu förmår något öfver dig, så drag icke Frans med dig i fördärfvet! Gossen vänjer

sig mer och mer vid det vilda lifvet, försummar skolan och tycker endast om att vara tillsammans med Schmits. Dieter är redan en liderlig och ondskefull gosse och listigare än andra vid hans ålder. Mitt inflytande räcker ej mera till, och så ligger jag nätterna igenom och grämer mig, och ängslan för dig och vår gosse krossar mitt hjärta — rädda honom, Robert, rädda honom från afgrunden!"

Hennes tårar strömmade, hon fattade hans hand, som han lät henne hålla, och i det han, mörk i hågen, vände sig bort, sade han: "Ja, sitta stilla det vill gossen icke, och Schmit kan jag icke undvara; hvad är då att göra? Men om han icke är lydig emot dig, så skall han få kännas vid det, och skolan skall han visst icke försumma. Oroa dig icke så mycket, jag skall göra hvad jag kan, och därmed punkt!" Den stackars hustrun tryckte sina läppar mot hans hand, som han hastigt drog undan, i det han fortfor: "Se så, gå nu och lägg dig och bekymra dig icke om mig; i morgon måste vi ut i tid, och du behöfver hvila."

Natten skulle likväl icke förflyta i lugn. Robert sprang som om han varit rasande omkring i byn för att hämta hjälp, och morgonen därpå låg ett litet gossebarn i den bleka moderns famn. Hennes man skaffade villebrådet, som aftonen förut hemförts, bort från huset, kysste Maria hastigt, befalde sjuksköterskan att omsorgsfullt vårda henne och följde sedan med Schmit, som stod där ute och med ett leende lyckönskade honom, för att frakta bort bytet.

Maria var under flera dagar mycket svag,

men det nyfödda barnet, som i början knappast tycktes hafva lif, blef dock allt starkare. Robert satt mera hemma än han vanligtvis plägade göra och tystade Frans, då denne larmade eller började prata allt för högljudt. Det var något som arbetade inom Robert, liksom ville hans bättre människa taga herraväldet; men snart nog drog åter ett svart moln öfver solen, och på den vekare sinnesstämningen följde, såsom så ofta plägar vara fallet, ett dystert, trotsigt lynne. Det fattades hos honom den där inre rätta fastheten.

Det var på nionde dagen, då en vagn stannade framför huset. Dörren öppnades och in trädde fru von A., den forna Johanna von W., hvilkens man efter sin svärfaders död kommit i besittning af egendomen. Hon bar på armen en korg, som hon utanför dörren mottagit af sin tjänare. Ofta förut hade hon besökt sin lekkamrat från barndomstiden, hvilkens öde gick henne mycket djupt till hjärtat. Hennes man var mycket förargad på B—ky och ansåg honom vara en farlig och våldsam människa, som lönade sina välgörare med otack och som, sedan han fått afsked från sin befattning, var misstänkt för att sysselsätta sig med tjufskytte och smuggleri. Men han hade intet emot att hans fru fortsatte bekantskapen med B—kys oskyldiga hustru, och denna hängde med tacksam kärlek fast vid den förnäma, men af hjärtat fromma och ödmjuka väninnan, hvars besök kom såsom en hälsning från en renare och bättre värld till det dystra mörkret i hennes ödsliga lif.

Äfven nu, då den ädla frun skyndade till hennes sjukbädd och med deltagande ord böjde

sig ned öfver henne, lyftade Maria det vid hennes bröst sofvande lilla svaga barnet och sade, under det tårar fylde hennes ögon och ett leende drog öfver hennes läppar: "Han lefver ändå och kan nog en gång blifva unge herr Ottos vapendragare, såsom vi drömde då vi lekte riddare; men i själfva verket", fortfor hon under det hon suckade, "skall nog denna lilla arm aldrig lära att svänga ett tungt svärd."

Fru von A. log och sade: "Framför allt måste du sköta dig väl, Maria; det kommer din lille gosse till godo." Och så började hon plocka upp på bordet hvad som fans i korgen, och däribland flere flaskor ungerskt vin. Sedan satte hon sig åter vid bädden, fattade den sjukes med tacksamhet utsträckta hand och sade långsamt och med låg röst: "Har du hvad du behöfver, och är B—ky snäll emot dig. Eller är det något som trycker dig och som vore bättre om du talade om? Tala rent ut, Maria; du vet att jag menar väl."

Maria svarade strax: "Ja visst, Robert gör för mig allt hvad han förmår och jag bör icke beklaga mig — men Johanna — min gosse och denna nya lilla gäfva — hvad skall det blifva af dem? Dag och natt beder jag Gud rörande den saken, men den sorgen förkrossar riktigt mitt hjärta!"

Hon såg ångestfullt sin väninna i ansiktet, dennas ögon fyldes af tårar, och under det hon kysste den sjuka på pannan, sade hon: "Ja, Maria, det må vi framlägga inför Gud! Öfver den här lille gossen vill jag vaka och alltid hafva min blick fästad på honom.

Var nu blott lugn och sof. Och när du låter döpa den lille, så kalla honom Johannes, och då står jag i andanom fadder åt honom, äfven om jag icke i verkligheten kan göra det på grund af förhållandet mellan våra män. Vill du det?“

Ett skimmer af glädje utbredde sig öfver Marias ansikte. “Tack, tusen tack, ädla fru“, utbrast hon, “det skall ske så! Robert låter mig gärna välja namn, och nu är jag glad att mitt lilla barn är födt; den tanken gaf Gud dig!“

Med löftet att snart upprepa sitt besök, innan hon flyttade in till sin vinterbostad i hufvudstaden, lämnade fru von A. sin väninna. Och den natten sof Maria bättre och lugnare än hon gjort på länge.

* * *

Vi förbigå åter en tid af tolf år och inträda på nytt i samma hem. Ett högljudt larm möter oss. Omkring bordet sitta flere män drickande och pratande och bland dem B—ky, hvars svarta skägg, vaxgula ansikte och djupt insjunkna ögon göra att vi knappast känna igen honom. Han har skjutit tillbaka sin stol och ser tämligen likgiltigt och ointresseradt på de larmande gästerna, för hvilka Frans, som nu är en kraftfull, tjuguettårig yngling, berättar om sina senaste äfventyr, hur han narrat gränsvakten och hur han rätt bakom ryggen på underskogvaktaren hos den unge patronen skjutit en hare och att skogvaktaren hoppat åt sidan, som om han själf hade blifvit träffad. I det råa skratt,

som berättelsen gaf anledning till, instämde också en stor flicka med svarta, glänsande ögon och kraftig gestalt, hvilken var sysselsatt i köket, hvars dörr stod öppen; och hon nickade bifallande åt den skrytande ynglingen. Det var Dora Schmit, hans trolofvade.

Men i skuggan af den hvita kakelugnen satt en blek och till växten liten gosse, hvars raka blonda hår föll ned öfver den höga pannan. I hans ansikte spårade man ett skygt och lidande, men intelligent uttryck, och han tycktes föga passa för sin omgifning. Han höll på att äta sin aftonmåltid, och sedan det var gjordt, reste han sig för att draga sig undan in i en angränsande kammare; men Frans fattade tag i hans arm och ropade hånfullt: "Hör du, Hans, morsgris! Står din helighet icke ut med att höra på, och kanske du ämnar klaga för mor, att din broder fuskar i nådig herrns handtverk? Du är väl tvungen att gå och bedja för den stackars syndaren — häå? Kom, du mjölkansikte och tag dig först en klunk; det skall ge dig märg i knotorna!" och i det han drog gossen till sig, förde han med våld det fylda glaset till hans läppar.

Männen skrattade och Dora fnittrade högt; men då reste hans fader sig och ropade: "Låt gossen gå, din druckna stackare, och blygs ändå i ditt innersta. Det vore väl om hans bön hjälpte, det säger jag dig, i stället för att håna honom, ty han är då bättre än du! Så, gå nu in till mor, Hans, och se ej så rädd ut, min gosse! Med sammetshänder tager man ej i folk här, det blir du nog van vid hvad det lider!"

Frans log under det blodet steg honom åt hufvudet; han tänkte svara med häftighet, men han besinnade sig och teg. Hans skyndade sig ut, och sedan fortfor Robert: "Nu bryta vi upp, det är sent, och I hafven fått nog allesamman. Det är snart jul, och då vankas goda stekar. Men nu får man riktigt passa på, alltså försiktighet. Stefan skall icke alltid vända ryggen åt dig, Frans, och då är det hans tur att skratta."

"Han?" sade Frans med ett hånleende, "han är unge herrns skötebarn, och därför ger jag honom gärna gröna kragen! Kom, Dora!"

Under stort buller bröt sällskapet upp, och i det hem de lämnade inträdde en djup tystnad.

Om vi nu stiga in i kammaren, där Maria ligger blek, mager och aftärd, finna vi de veka dragen ännu skarpare, men på samma gång om möjligt ännu mera själfulla. Vid bädden sitter Johannes, och likheten mellan moder och son kan man icke undgå att gifva akt på redan vid första ögonkastet. Det är samma blå ögon, samma mun, samma fint bildade näsa, men äfven, trots gossens ungdom, samma drag af lidande, som här bär vitnesbörd om kroppslig bräcklighet, liksom ock hans klena kroppsbygnad påminner om modern, sådan hon var i sina unga år. Men icke allenast den yttre likheten, utan fast mer den innerligaste kärlek förenar dessa två ensamma själar — ensamma midt i en familj, från hvilken de i anden äro så långt skilda.

Fru von A. hade hållit sitt löfte och sändt den begåfvade gossen till en förträfflig skola

i den närbelägna staden. Han studerade flitigt och utförde sitt arbete under moderns öfverinseende. Gärna läste han för henne bibliska berättelser, och han tycktes af henne hafva ärft icke allenast ett djupt religiöst sinnelag utan äfven en vek innerlighet och en oöfvervinnelig afsky för allt rått och lågt. Hans håg låg åt att blifva missionär, och det var rörande att höra hur det svaga, bräckliga barnet uppgjorde planer för framtida resor och därpå studerade kartor öfver Afrika och Indien. Den stackars modern lät honom hålla på, men ett djnpt vemod blandade sig i hennes kärlek till honom, då hon tänkte på hans framtid, och oupphörligen frambar hon honom i sina böner inför Gud. Han undvek umgänge med sin broder så mycket som möjligt och var mycket skygg för fadern, ehuru denne icke hånade och begabbade honom såsom den förre. Det var likväl något, som skilde dem från hvarandra, och så lefde moder och son så godt som för sig själfva.

Denna afton tycktes Maria vara svagare än hon plägade vara. Så snart det blef tyst där ute, fattade hon sin gosses hand och sade: "Hör du, min Hans, jag måste nu tala allvarligt med dig, och du är ju en förståndig gosse, som har mer insikt, än andra gossar vid din ålder. Sådant det nu är kan det icke länge förblifva. Mitt slut är snart nära, det känner jag, och du inträder då i en ålder, då du behöfver mer utbildning. Din goda beskyddarinna vill också för framtiden draga försorg om dig. I jul kommer herrskapet hit till slottet, och då hoppas hon att få samråda med mig om din framtid. Men om det skulle

vara Guds vilje, att jag dess förinnan skulle dö — gråt icke, Hans, oss båda skiljer döden ej från hvarandra, och du får ej göra mig ledsen — så var lydig emot henne såsom du varit emot mig och ställ din framtid i Guds händer. Haf honom för ögonen och i hjärtat, äfven om du måste taga upp hans kors och din väg skall gå genom lidandets djup. Din fromma mormors valspråk och trösteord var alltid: Gud ser; och det är äfven mitt. Och, Johannes, bed för din fader och din broder — tänk alltid på dem med kärlek, äfven om du kommer att vistas långt borta ifrån dem — de behöfva det. Här, där Dora antagligen skall komma att vara husmoder, kan du icke vara kvar, men kanhända du ändå kan vara en tröst och räddare för din stackars fader, som likväl står dig närmast och som kanske älskar dig mer än han själf vet. Lofvar du mig allt detta, min Hans?"

Gossen hade sjunkit ned vid bädden och tryckte under snyftningar sitt ansikte mot kudden. Vid moderns fråga upplyfte han hufvudet, såg på henne med sina stora blåa ögon och svarade: "Det lofvar jag!" och ett djupt, nästan förfärande allvar utbredde sig öfver de barnsliga dragen. Modern kysste honom och lade sig alldeles uttröttad ned på kudden.

Samma natt väcktes B—ky af ett lätt stönande. Han skyndade in till sin hustru, som under det hon med svårighet hämtade andan, sträckte handen mot honom. "Robert", stammade hon, "jag dör. Lofva mig att alltid vara god emot Hans och att beskydda honom och låta honom få behålla sin tro. —

Robert, du har likväl älskat mig, jag vet det — och jag tackar dig därför — Robert, lofva mig det — Gud ser!“ Den uppskakade mannen föll, som om han träffats af slag, ned på sina knän och utropade: “Ja, Maria, förlåt mig, dö icke, Maria!“ En blodström kom öfver hennes läppar, hon föll tillbaka och var död.

* * *

Några veckor förflöto. Fru von A. hade skrifvit och sagt att hon snart skulle komma. Hon hade beslutat att efter julen taga Johannes med sig och sätta honom i en god skola i residensstaden, där hon kunde hafva honom under sina ögon. Af hela sitt hjärta sörjde hon öfver Maria och hennes olyckliga öde, men hvarje förbindelse med B—ky upphörde med hennes ungdomsväninnas död och sedan han gärna gått in på att lämna sin gosse åt hennes vård.

Så kom julen, och på eftermiddagen själfva julaftonen satt familjen samt Dora och Dieter i B—kys kammare. Robert hade, sedan hans hustru dog, blifvit ännu allvarligare och dystrare och deltog föga i de andras prat. Hos Schmits skulle det blifva bjudning senare, och Hans hade naturligtvis också blifvit tillsagd af Dora att följa med. Hans återhöll sina tårar och måste lofva att komma med. Den stackars gossens smärta var större än ord kunna utsäga — och för hvem skulle han för öfrigt klaga? För fadern var gossen en ständig förebråelse — han vände sig mer och mer ifrån honom. Frans pratade och glammade samt lofvade sin brud en riktig julstek. Där

ute låg djup snö, och en skarp vind dref täta snöflockar mot fönstren. "Prat", sade hon, "skulle du vilja bege dig ut i skogen i detta väder? Det är andra för kloka att göra!"

"Hvad tror du jag bryr mig om vädret?" ropade den öfvermodige ynglingen. "Om fyra veckor ha vi bröllop, hvasa?"

"Skaffa mig först en hare på bordet, så få vi se sedan", svarade Dora med ett leende. Men då han verkligen tog ned sin bössa och satte mössan på hufvudet, försökte hon att hålla honom tillbaka, och till och med Robert mumlade: "Du är då tokig, Frans! Du kan få söka hela natten utan att få tag i något Följ hällre med till Schmits!"

"Vi få väl se; jag kommer snart tillbaka", svarade han, och inom ett par ögonblick hade han aflägsnat sig. Sällskapet bröt nu upp för att begifva sig till Schmits hem, som låg i andra ändan af byn.

Det var en bister natt. Från slottsfönstren skimrade likväl ljus, och därinne i ett varmt gemak satt familjen A. — fader, moder, en uppvuxen dotter och tre yngre barn omkring kaminen. De hade lämnat matsalen, där man nu gjorde i ordning för fästen och beredde plats för julgranen. Där nere rustade tjänstfolket sig att deltaga i julfröjden och senare skulle alla byns barn undfägnas i salen. Allt var glädje och väntan, ty sonen i huset, den unge löjtnant Otto väntades från staden. Just nu inträdde fröken Josephe, äldsta dottern, som lämnat kammaren, och sade: "Jag har låtit elda åt Otto där uppe. Vinden jagar snö och hagel mot fönstret, och det är kallt för honom att vara ute och rida!"

"Ja", inföll modern, "och det blåser från öster rätt i ansiktet på honom. Nu kunde han redan vara här."

"Icke ännu", sade herr von A.; "i skogen är det dessutom skydd, och det är blott en stund sedan blåsten tilltog."

"Hör", ropade fröken Josephe", till och med Caro finner det otrefligt där ute, han tjuter afskyvärdt!" I samma ögonblick öfvergick dock gårdvardens tjut i ett häftigt skall och på samma gång hörde man ljudet af hastiga hofslag. "Nu är han här och det i galopp ändå." Barnen störtade allesamman ut ur salen för att hälsa sin broder välkommen. Porten stod redan öppen och den gamle slottsvaktaren Martin kom dem till mötes, under det man därute på gården hörde steg och ljudet af röster. Fru von A., som också skyndat ned, stannade vid porten och höll barnen tillbaka, medan den unga fröken störtade ut, ty skenet från lampan föll på gamle Martins likbleka ansikte. "Hästen", stammade han, "unge herrns bruna häst har sprungit in på gården utan ryttare och sadeln hänger under hans buk."

"Min son! Min son!" ropade den förfärade modern, och vid bullret kom fadern och alla andra i huset tillstädes. Förvirringen var i första ögonblicket obeskriflig och hvad som följde låter blott tänka sig. Bud ilade åt alla håll för att söka den förolyckade och högtidsglädjen var förvandlad till ångest och sorg.

Senare samma afton sutto B—ky och Hans i Schmits hem tillsamman med några förtroliga vänner. Endast Frans saknades. Dora

hade gjort i ordning en julgran, i hvilken hon hängt upp alla möjliga slags småsaker och karameller och ibland annat en figur, som liknade en tjock präst. Denne var ämnad åt Johannes och räcktes honom under ljudeligt skratt, och det fattades naturligtvis icke häller dåligt gyckel. Nu satt sällskapet åter omkring bordet och klingade med sina glas, under det de väntade på aftonmåltiden. "Frans kommer för sent med steken", skämtade Dora, som röd i ansiktet kom in ur köket; "hvilken dårskap i alla fall, att vilja ge sig ut och skjuta i dag! Är det väder att ge sig ut i?"

"Så mycket bättre smakar då värmen och icke behöfva vi lida någon brist hos dig", smilade fader Schmit välbelåten, under det hans son med ett skratt utbrast: "Nu skola vi profva den nya groggen; jag tar och gör i ordning litet punsch!"

I det samma skakades fönstret af en vindstöt, dörren sprang upp och Frans raglade in. Den vilda ynglingen var helt och hållet förändrad; håret klibbade vid hans svettiga panna, han såg sig omkring med rädsla och ängslan, han stapplade, som om han varit drucken, och föll ned i närmaste stol. Alla sågo på honom med undran och förfäran. Dora var den första, som kunde säga något. "Hur är det, Frans lille? Har du mött ett spöke i skogen? Säg, hvad står på?"

Utan att svara ett enda ord såg Frans endast på flickan. Då reste hans fader sig, grep honom hårdt i armen och sade, i det han skakade honom: "Blygs du inte, pojke.

Är du en man, du? Hvad är det fatt? Och hvar har du din bössa?“

“Hon ligger därute“, sade han med låg röst, nästan hviskande. “Jag har skjutit honom!“

“Hvem?“ ropade de alla om hvarandra.

“Herrns unge son. Han kom ridande rätt på mig, just som jag hade skjutit haren och månen bröt fram ur molnen, och han ropade att jag skulle stanna, ty han kände igen mig. Då siktade jag på honom och skottet träffade. Nu ligger han där uti i sitt blod. Vinden tjöt och vrålade som en döende, och då kastade jag bössan. Det var som om ögon sett på mig ur hvarenda buske. Och då sprang jag och är nu här. Han är död.“

En djup tystnad följde, som blott afbröts af Johannes' snyftningar. B—ky tog först till orda: “Hvilken djäfvul har farit in i dig, så att du störtat dig i en sådan ofärd, pojke? Och hvilken dårskap, att förlora besinningen så att du skulle kasta bössan ifrån dig! Nu få' vi lof att säga, att den blifvit stulen ifrån dig. Kom nu till förnuft igen, och hör nu alla hvad jag säger, vi stå här alla såsom en man. Svären alla på och håll fast därvid, att Frans på hela aftonen från klockan 6 till 10 icke har varit ur stugan här. Låtom oss komma öfverens därom, ty den enes fara är den andres.“

“Ja, ja“, svarade man från alla sidor. “Och nu“, tillsade Schmit den bleke ynglingen, “kom nu och drick. Var ingen kruka, Frans. Jag har Stefan godt i minne. Det var du som träffade nu. Det har händt så för andra

också. Och herrskapsbarn dö icke ut, det är ingen fara! De äro ett seglifvadt släkte."

"Tyst med ditt dumma prat", mumlade B—ky; "och du, Hans" — han vidrörde axeln på den lille gossen, som sjunkit ned på knä vid stolen och gömt sitt tårdränkta ansikte mot sin arm — "gå nu hem och lägg dig och sof — jag kommer snart efter."

Dora, som i början var liksom förvirrad, hälde i glaset åt sin blifvande brudgum och satte fram aftonmåltiden; punschen blef tilllagad och snart ljöd en vild sång, i hvilken Frans, som oupphörligt drack, högljudt instämde. De starka dryckerna utöfvade sin verkan, och under larm skildes sällskapet sent.

B—ky hade begifvit sig hem något tidigare, och då han från kammaren hörde Hans' gråt och suckar gick han in till honom och sade med hård röst: "Tig nu, Hans, jag vill icke höra det där jämret. Sådant där förekommer ofta vid vår sysselsättning, och veklighet duger endast för kvinnor. Det är en olycka, att det just skulle träffa herrns son. Men i krig falla tusenden af hans likar, och ingen tupp gal för det. Vi veta ju bara, att Frans icke var ute den aftonen — det får du ej glömma — hör du — och så är det ingen fara för honom."

"Fader", snyftade Hans, "det kan jag ju icke!"

"Hvad kan du icke?" frågade fadern.

"Frans gick ju ut och var borta i två timmar."

"Ja, men det vet icke du eller vi, begri-

per du det icke? Så länge vi hålla fast därvid, kan man icke fälla honom."

"Ja, men det vore ju en lögn", invände gossen.

B—ky höll på att blifva häftig, men han betvingade sig och sade liksom med förlägenhet, under det han såg på Hans: "Nå ja, en nödlögn för att rädda din broders lif! Vore det väl så svårt?"

"Det vore synd", svarade gossen, under det han snyftade och liksom i förfäran pässade händerna mot sitt ansikte.

"Synd? — Ja, om det ej funnes värre synd än så, då ginge det väl an — är du då alldeles tokig?" utbrast han med stor häftighet — "låt mig ej mer höra någon sådan dårskap — vill du väl bringa din egen broder i galgen? Ännu har det ej funnits någon förrädare ibland oss."

"Fader, det kan ju hända att man icke frågar mig, och då kan jag tiga!"

"Jo, dig kommer man just att fråga; ty dig tror man; men man kommer ej att fordra att du skall gå ed på hvad du säger. Och då kostar det dig endast ett ord. Att icke lyda din fader, det vore synd, såsom du kallar det."

"Fader, man måste mera lyda Gud än människor — jag kan icke ljuga och säga att han icke varit borta!"

"Nå så spring då strax bort till slottet och tala om för din nådiga fru, att din broder är en mördare — men min son är du icke mer och Guds straff skall drabba dig."

Den stackars gossen föll ned på golfvet och omfattade den vredgade faderns knän, i

det han ropade: “Fader, mor hör oss och Gud ser!“

Då slog mannen sig med den knutna handen för pannan och störtade ut ur kammaren.

Dagen därpå spreds ryktet i byn, att den unge herrn blifvit skjuten i skogen och att en bössa blifvit funnen strax i närheten. Misstanken riktades på de illa ansedda B—ky, fader och son. Den förre hade sagt till den senare, att allt förnekande af brottet vore förgäfves, emedan Hans ej ville förtiga det. Då Frans, Dora och Schmit ändå öfverhopade den stackars gossen med föreställningar, ja, till och med hotade att föra bort honom och inspärra honom någonstädes, då tillsade B—ky med dystert allvar, att man skulle låta honom vara med fred. Då natten inbröt måste Frans försöka fly och någon tid hålla sig gömd på Schmits höskulle. Men det var för sent. Fader och son blefvo just då arresterade. Johannes fördes emellertid till slottet. Här tillstod gossen inför sin stackars beskyddarinna hvad han visste, under det han fälde bittra tårar och bad för sin olycklige broder. Han slapp emellertid undan att uppträda som offentligt vitne, ty han angreps af en svår närvfeber, som hotade att ända hans lif. Under sin moders väninnas noggranna och kärleksfulla vård tillfrisknade han dock långsamt, medan ransakningen rörande det begångna mordet fördes med skyndsamhet. Mördaren bekände det han ej kunde förneka och dömdes till döden, men på grund af hans anhöriges förböner förvandlades straffet till lifstids fängelse.

Mot B—ky kommo dessutom andra saker i dagen. Ryktet hade länge beskylt honom för smuggleri och tjufskytte, och han själf sade icke ett ord och afvisade hvarje uppmaning att försvara sig. Det var många ting som sålunda uppenbarades, och så blef han och hans båda kamrater, Schmit och dennes son, dömda till flera års straffarbete. Innan B—ky fördes bort, uttalade han såsom sin innerliga åstundan att få träffa sin son Johannes, och då gossen var för svag att lämna sitt rum, blef fången med slottsägarens tillåtelse uppförd på slottet. Det var ett rörande sammanträffande. Den fullständigt förkrossande mannens hår var grånadt, hans kraftfulla gestalt var böjd och gossen brast i gråt, då han fick se honom. "Fader, förlåt mig, hvad jag måste göra", bad han.

Fadern kysste under tystnad sin son; men efter några ögonblick sade han med kväfd röst: "Du har din moders ögon, barn, och så såg hon på mig, då hon tog afsked af mig. Hon var min goda ängel; men djäfvulen är starkare, och den som fastnar i hans snaror, han sjunker djupare och djupare ned i afgrunden, från hvilken intet återvändande är möjligt. En gräslig värld!" Och så blef han tyst.

Men för första gången slingrade Johannes sina armar omkring fadern och sade: "Nej, fader, Gud ser oss, han ser allt, äfven din ånger; och han förlåter, emedan hans son har lidit döden för syndare. Tro det, fader!"

"Jag vill försöka. Och bed du för mig och för din stackars broder", svarade den förkrossade mannen.

“Det gör jag alltid; är han ond på mig?“ frågade Johannes.

“Det som skedde var nog bäst för oss alla“, svarade fadern. “Och nu, farväl, och glöm icke din stackars fader.“

“Vi träffas nog igen fader, och då — —“

“Nej, icke här nere“, svarade fadern, “men om du och din moder få edra böner hörda, så träffas vi där uppe, där inga orena andar bo!“

Fru von A., som vårdade sin skyddsling och nu från angränsande rum fått vara det osynliga vitnet till detta afsked, inträdde nu och räckte mannen sin hand. “Förlåt oss, äfven ni, om det är möjligt!“ utropade han med kväfd röst; “må Gud trösta eder för allt!“

“Ja, B—ky“, var hennes svar, “han har gifvit oss en evig tröst, och hos honom veta vi att vår son är i godt förvar; och han har äfven älskat eder Johannes“ — — hennes röst förstummades och hon förmådde ej mera än att vinka med handen åt den stackars mannen, i det han vände sig om för att gå. Han fördes emellertid tillbaka till fängelset och tillbringade där många år. Han uppförde sig alltid stilla och ordentligt, men var mycket fåordig, och så gjorde ett slaganfall till sist slut på hans sorgliga lefnad. Fängelsepredikanten ansåg att hans ånger var uppriktig.

Johannes utvecklade sig öfver förväntan både till kropp och själ och han belönade genom sin kärlek och godhet rikligen sina fosterföräldrar för deras uppoffringar och omsorger. På grund af sina djupt religiösa anlag, valde han naturligtvis att studera teologi;

men då hans medfödda kroppsliga svaghet gjorde det omöjligt för honom att ägna sig åt en missionärs mödosamma arbete, stannade han i hemlandet och predikade där evangelium till stor välsignelse. Huruvida han någonsin sammanträffade med sin olycklige broder, det kunna vi ej säga; men hans valspråk var och förblef alltid: Gud ser!